

DR KENÉZ - KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

SZOMBAT

Kereszt a Szináj hegyen

Czermak miniszter
idézi a Szombat-ot

Doumergue miniszterelnök hitközségi jegyző volt. — A budai hitközség közgyűlése. — Főrabbiék a Színházi Élet-ben. — Pázmándy Dénes Istóczy Győzőről. — Olvasom . . Nem olvasom

Hitközségi hírek

Dr. Fényes Mór

Negyvenéves tanári működésével még nem érkezett el a végállomáshoz. Még mindig dolgozik és sem pályatársai, sem felsőbb hatóságai nem kívánják befejezettnek látni oktatói tevékenységét. Nem búcsúszóra nyílnak tehát ezek a sorok, és nem egy távozó kollegánk nyugalomba vonulását kívánják hizelgő szavakkal kíséreni. De hallgatagon mégsem állhatunk meg a negyven év mellett, mert Fényes Mór ebben a negyven esztendőben az iskola falain is túl igen gyakran hallatta hangját és illő, hogy egyszer egységes egészbe foglaltassanak a pedagógiai elgondolások és irányelvek, melyekkel a zsidó vallásban rendszerét és a zsidó vallási élet tartalmát gazdagította és illő, hogy az elismerés szava megszólaljon egy lelkiismeretes és eredményes pályafutás előtt, melynek iránya és célkitűzése mindig kontaktusban maradt az egyetemes erkölcs régióival, de mindig kontaktusban maradt az egyetemes zsidó fennmaradási vágyával és elszántságával is, valamint azzal a magasabbrendű kultúrfelfogással, hogy a tanár az ő disciplinája körében tudományos érdeklődést tanúsítson a problémák iránt, melyeknek megoldására az ő katedrája hívatott.

Fényes Mór itt is megteszi kötelességét. Lezárni a méltatást róla nem lehet, mert még nem tette le a tollat és még nem tett pontot az élő előadásaira. Van még mondanivalói és van munkakedve és munkabírása is. De azért negyven évi szakadatlan, katedrai, társadalmi és irodalmi megnyilatkozásai megláttatják tanári és tudósi képének kontúrjait és a zsidó vallás körüli fáradozásait. Katedráján arra helyez súlyt, hogy a vallási gondolkodástól és észjárástól idegenkedő ifjúsággal megértesse a vallási igazságok tudományos értékét és meglátassa azokat az örök emberi, erkölcsi kategóriákat, melyekben a vallásosság és vallási életformák megszületnek. Ezt a lelki képzést, a zsidó szellemnek ezt a kialakulását művészettel végzi, a bibliai és biblia utáni irodalom arravaló részeinek klasszikus felhasználásával. A szószékről elhangzott beszédei is mindig egy-egy vallási gondolatnak lerögzítése és mindig stilusérzéssel, a költőiség lendületével az aktualitásokkal való kapcsolatban.

Az aktualitások iránt való érzékeiről tanuskodnak tankönyvei, ahol a tananyag kiválogatásában és közlési módjában mindig figyelemmel van azokra a részletekre, melyek a mindennapiság kereteit nemesebb tartalommal kitöltik és az apo-

logetikus erősségeket alátámasztják.

Mindent a mai gondolkodás keretében megvilágítani és ami ezzel ugyanaz: a mai tudományos szemlélettel elfogadtatni — Fényes pedagógiai gondolatának alapelve. Ezt az elvet elég gazdag tudományos munkásságában is követi. Nem tagadja meg seholsem tanári lelkét és az ő tudománya mindig nevelőtudomány. Legnagyobb művében, mellyel az IMIT pályadíjat megnyerte — Szentírásunk kialakulásának menetét állítja elénk és kimutatja a Biblia eszméinek hatását a mai korra, a mai erkölcsi, vallási társadalomra, sőt a tudományos gondolkodás megindítására is. Őt a Biblia, mint a lelki élet forrása érdekli, mint az állami és politikai élet megtermékenyítője, mint a történeti erkölcsök alkotója és itt is végigvezeti az olvasót a Biblia elbeszélésén, történetén, líráján át, mindig abból a szempontból nézve, hogy neveljen, világszemléletet adjon, megbecsülést váltson ki az olvasóban a zsidóság iránt és készséget szerezzen az itt látottak követésére.

Minden szavát és érzését a tanári lélek irányítja. A tudós felelősségérzete és a pedagógus oktató szenvedélyessége egyéniségének komponensei.

Dr. Frisch Ármin

NÉHAI KASZAB ALADÁR halálának vasárnap, február 18-án volt az ötödik évfordulója és ebből az alkalomból szombaton este az istentisztelet keretében a pesti izr. hitközség előljárósága emlékmécsest gyújtott a Hősök Emléktemplomában a megboldogult nagynevű elnök emlékére. A templomban megjelent **K a s z a b Aladár** özvegye és családja, valamint a hitközség előljárósága. A fővárostól távol levő **S t e r n Samú** elnök helyett **d r. G l ü c k s t h a l Samú** elnökhelyettes gyújtotta meg az emlékmécsest, majd **d r. G r o s z m a n n Zsigmond** rabbi mondott imát.

ÉRTESÍTÉS. A Pesti Izraelita Hitközség előljárósága ezúton tudatja a t. Hívőkkel, hogy ez év február 15-től kezdve a Hold-utcai vásárcsarnokban lévő vágódát megszüntette és ehelyett V., Hold-utca 9. szám alatt új vágódát nyitott a pesti izr. hitközség előljárósága.

MÓZES SZÜLETÉSÉNEK ÉVFORDULÓJÁN közvacsorát rendeztek: az Áhász Réim egyesület, a Bethlen-téri templom hívei és a VIII. ker. körzet.

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Czermak Öexcellenciája és a Szombat

A megdöbbentő bécsi események is újra időszerűvé teszik *Czermak* volt keresztény szocialista párti miniszternek épen most új kiadásban megjelent könyvét, amelyben a zsidó kérdést rendezni akarja, az ismert módon. Azt hangoztatja: a zsidók önként mondjanak le bizonyos pozíciókról, engedjék át azokat a nemzsidóknak, és az eddigi *asszimiláció*, az államalkotó nemzetbe való beolvadás helyett következzen a *disszimiláció*, azaz az államot alkotó nemzetből való kilugozódás. Hogyan képzei el ezt a folyamatot Czermak? Az egyes zsidók mondjanak-e le a többiek nyugta kedvéért? Vagy egy zsidó testület szabja meg a béke érdekében a tudomány, az irodalom, a kereskedelem, a politika, a sajtó terén a numerus klausust? Mindez nem világlik ki a műből. Czermak kapott segítséggül egy szélső cionista író is, aki felelősség nélkül szekundál neki. Az egész zavaros könyv méltó a mostani zavaros viszonyokhoz és így érthető, hogy a kiadóvállalat folytatja a témát új véleményadások közlésével; a körkérdésben állítólag a neves budapesti jezsuita *Bangha páter* is megszólal. Természetes, hogy *Czermak* a könyvében a sajtó elzsidósodásáról beszél s természetesen úgy állítja be a dolgot, hogy a zsidók egy szép napon elhatározták, hogy szellemileg uralkodni fognak az osztrák közvéleményen és kezdték alapítani a lapokat. A magyar sajtóviszonyokra vonatkozólag kútfőnek idézi a *Szombat*-ot. Elmondja, hogy a *Szombat*-ban egy zsidó ujságíró a mai sajtót a zsidó lángelme szüleményének dicsőíti, a zsidó szellem és zsidó vállalkozási kedv tette naggyá, amit a reakció a rothadsággal telt barlangjaiból félelemmel és irigységgel néz. Ide is iktatjuk a könyvnek erről szóló részletét:

„A magyarországi sajtóval kapcsolatban, amely röviddel ezelőtt még kizárólag zsidó kezekben volt, a következőket írta egy zsidó ujságíró a *Szombat* című lapban: „Tény, hogy a sajtó elzsidósodott

A sajtó legnagyobb részben a zsidó alkotó zseninek és a modern fejlődésnek közös teremtménye. A kulturzsidóság hamar felösmerte a sajtó óriási jelentőségét a fejlődés szolgálatában; az első, nagy sajtóvállalatokat zsidó pénz és zsidó szellem teremtette meg. Gombamódra szaporodtak el az ujságok és a reakció, amely a maga sötét oduiból növekvő félelemmel és féltékenységgel szemlélte ezt a fejlődést, gyakran megkísérelte a sajtót elnémitani.

Mondanom sem kell: *ilyen vagy ehhez hasonló fejtegetés soha nem jelent meg a Szombatban Ami a Szombattal történt ez alkalommal, iskolapéldája annak, hogy miképen lehet hamis citátumokkal izgatni.* Az egyik pamflet átveszi a másiktól a hamis idézetet és kész a szellemi és lelki kútmérgezés. Így lehet megmagyarázni az olyan fércművek keletkezését, mint amilyen például „Cion bölcseinek jegyzőkönyve”, amely hemzseg a legotrombább falsifikátumoktól. Hogy is szokott történni? Előbb van meg a gyűlölet, az ösztönben gyökeredző letipornivágyása a gyengébbnek, azután következik ennek az ösztönnek igazolása hazugsággal, hamis idézetekkel, amelyek egyszer a Talmud ismeretlen traktusaiból vannak véve, máskor a kabbala sohasem látott misztikus műveiből, ezuttal a — Szombat-ból. A Szombat egyébiránt Czermak őexcellenciája részéről jövő eme megtiszteltetést igen *kétesnek tartja* és éppen ezért *nem kér belőle.*

Kereszt a Szináj hegyen

H. Lang, a kitünő new-yorki újságíró legutóbb Egyiptomban járt, ahonnan érdekes útiképekben számolt be élményeiről. A Szináj hegyéről írt megrázó erejű riportot, melynek egy részét alább közöljük.

A hegyen egy kolostor áll, melyet Szent Katalinról neveztek el. Valamikor ezen a vidéken sok ezer jámbor keresztény élt, ma már mindössze húsz-harminc görög szerzetes lakik itt. Csoportunkat is egyik szerzetes kalauzolta, aki minden történelmi nevezetességű helyet megmutatott nekünk. Elvezetett egy helyre, ahol hajdan az égő csipkebokor állott, amelyben Isten először jelent meg Mózes előtt. S mint ahogy Isten parancsára akkor Mózes levette saruit, a szerzetes kívánságára mi is ugyanazt cselekedtük, mikor e helyhez közelebb mentünk. Megnéztük a he-

lyet, ahol az arany borjú állott, majd a szerzetes elvezetett a barlanghoz, amelyben Mózes tartózkodott. Innen sziklába vájt lépcsőkön kapaszkodtunk fel a Szináj hegyre, amelynek csúcsán kápolna áll, tornyán nagy kereszttel.

Megtekintettük a kolostort, amelyet magas, vastag fal övez. Az erődítményszerű fal előtt öreg ágyuk vannak felállítva, amelyek a beduinok esetleges támadásaitól védik a kolostort. A falakon belül egy templom van, amelynek kincses kamrájában mérhetetlen értékű szinarany kegyszerek vannak felhalmozva. A kolostor könyvtárában rendkívül értékes kézirat-gyűjteményt őriznek, amely a kereszténység első századaiból származik. A keresztény és mohamedán világ szent emlékeivel lépten-nyomon találkozik itt az ember, de semmi sem emlékeztet arra,

hogy a Szináj, ahol az isteni kinyilatkoztatás történt, elsősorban a zsidók számára szent hely. A szerzetes megmutatott egy kősziklát, amelyből Mózes egykoron vizet fakasztott, de semmi jelt nem láttunk itt, amely e hajdani nevezetes eseményre emlékeztetett volna.

Ott álltam, fent a hegyen s szemem elkalandozott a végtelenbe vesző homok-sivatagon. Az emberiség történelmének legfenségesebb színjátéka zajlott le ezen a hegyen, de bármerre néztem, nyomait

sehol se találtam. Hatalmas monumentumnak kellene hirdetni, hogy Isten itt adta a tízparancsolatot az emberiségnek, de erre a halhatatlan eseményre csak a hegy neve emlékeztet. Ott álltam a Szináj csúcsán és gyermekkori álmaim semmivé foszlottak. Végtelen csalódás fogott el s mialatt tünődve néztem a sivár vidéket, hirtelen mintha darabokra szakadt volna a nap s piros vére szétömlött a hegyen és a sivatag homokján. . . Este lett és lassan elindultunk lefelé. . .

Hát nekünk nem prédikál senki?

Az elmúlt héten a főváros zsidóságának alkalma volt a Jeruzsálemből jövő és a palesztinai földet vásárló bizottság (K. K. L.) nevében propagandát folytató Silberbusch tanárt hallani; a Goldmark-teremben összegyűlt ezernyi közönség nagy lelkesedéssel hallgatta fejtegetéseit arról, hogy egyetlen ország, ahol a bevándorló zsidó nem óhajtja az utána következő zsidó előtt az ajtót betenni: Palesztina. Az orthodox cionisták, a mizrachisták egyik nagyszerű maggidja, S. C. Weiss londoni rabbi is sok érdekes félórát szerzett a hallgatóságnak homiletikai előadásaival, sőt a gyógykezelésre Nagypáradról Pestre érkezett, wisnici csodarabbinak az egyik fia, a felsővisói rabbi, az orthodox cionista-ellenes híveknek is beszélt rendkívül nagy hatással.

Mindez nagyon szép, de fölvetjük a kérdést: a pesti zsidóság zö-

méhez, amely sem cionista, sem mizrachista, sem anticionista és nem orthodox, nincs szava senkinek? Ezek a becsületes zsidók nem kaphatnak külföldről valakit, aki az ő igazságairól szónokol? Azt hiszem, hogy ezt a réteget sem volna szabad elhanyagolni. A templomi beszédek, a szabadegyetemi előadások igen üdvösek, de a mai időben már van más formájú zsidó élet is, ezt meg kellene fogni. Irodalmi rendezvények nem pótolhatják azt a felfrísítő hatást, amelyet kivált egy-egy külföldről jövő vendég, aki megerősíti a híveket meggyőződésükben. A pesti hitközségi tagok szolidaritását szolgálják ugyan a hitközségi vacsorák is, de ha ezek két-három hónapi időközökben rendeztetnek, akkor nem lehet sokat várni tőlük. A fővárosi zsidóság egy részének fent jelzett kiváló vendégei előadásai nyomán meg kell állapítanunk,

A Budapesti Aut. Orth. Izr. Hitközség felügyelete alatt termelt

**husvétii orthodox kóser
palacktejes tejtermékek**

kaphatók és megrendelhetők összes fiókjánál és az orthodox izr. fűszerkereskedőknél

Budapesti Központi Általános Tejcsarnok R.-T.

hogy a pesti zsidóság zöme számára ezekből az előadásokból mégis csak negativum jutott és így tehát az illetékes körökben gondoskodni kell arról, hogy a pesti zsidóság lelkét pozitív irányban is munkálják és vezessék. — Különben megvalósul

Schiller mondása : „Nincs nehezebb, mint elviselni egy néhány szép nap sorát.” — (Nicht's ist schwerer zu ertragen, wie eine Reihe von schönen Tagen.) — ha ezek a szép napok lelki épülést jelentenek, de csak mások számára.

A budai hitközség közgyűlése

A budai izr. hitközség képviselőtestülete február hó 21.-én este fél 7 órakor tartotta III. Zsigmond u. 49. sz. alatti székházának dísztermében rendes közgyűlést, melyen a múlt évi zárószámadásokat tárgyalta.

Elnöklő *dr. Kriszhaber Adolf* elnöki jelentésében vázolta a zsidóság általános helyzetét és rámutatott a magyar zsidóság életében a közelmúltban előfordult eseményekre. Tárgyaltatott ezután az előjáróság jelentése az 1933. évről, amelyet a képviselőtestület egyhangulag elfogadott.

Ezután *Szántó Jenő* alelnök, pénzügyi előjáró mutatta be a zárószámadásokat. Előterjesztése során rámutatott arra, hogy az előjáróság állandóan figyelemmel volt az egyre súlyosbodó gazdasági válságra és az elért eredmények igazolják a hitközség helyes gazdálkodását. Az ifjúság gondozásának kérdésével az előjáróság állandóan foglalkozik és erejéhez mérten mindent megtesz, hogy minden tekintetben segítségükre siessen. Megnyugvással állapítja meg, hogy a hitközség tagjai áldozatkészségükkel lehetővé tették, a hitközség háztartása egyensúlyának fentartását, melyért hála és elismerés illet meg minden egyes hittestvért. Alelnök szavait a közgyűlés általános helyesléssel fogadta, majd beható eszmecsere után a zárószámadásokat egyhangulag elfogadta és úgy az előjáróságnak, mint a számvizsgáló bizottságnak az 1933. évre a

felmentvényt megadta.

Tárgyalta ezután a képviselőtestület *Gesztes Ferenc és társainak* sürgős interpellációját a pesti izr. hitközséggel való fuzió, illetve az Orsz. Iroda által a kettős adóztatás tárgyában tervbe vett intézkedéseket, mely interpellációra az Elnök és Alelnök által adott megnyugtató válasz után a képviselőtestület az elnökségnek és az előjáróságnak bizalmat szavazott.

A FIÚÁRVAHÁZ TEMPLOMI DÍZHANGVERSENYE. Fényes külsőségek között, sokszáz főnyi közönség jelenlétében tartotta meg vasárnap este az Izr. Fiúárvaház nagyszabású templomi díszhangversenyét. A Fiúárvaház vezetősége *Vida Jenő* felsőházi taggal, az intézet elnökével, *dr. Horváth Lipótné* elnökasszonnyal és alsóterényi *Auer Róbert* alelnökkel az élén teljes számban jelent meg; a közönség soraiban a társadalmi élet számos kitűnőségét láthattuk. A műsor méltó volt ahhoz a rendkívüli érdeklődéshez, amely a hangverseny iránt már hetek óta megnyilvánult. A szereplők: *Relle Gabriella*, *Halász-Fischer Annie*, *Beregi Oszkár*, *Nadelstecher László*, *Sándor Frigyes*, *Székely Mihály* nagyszerű művészetük legjavát adták. A műsort a hatvantagú vegyeskar zárta be, *Pálóss Marcel* vezényletével, *Händel: „Messiás”* című oratóriumának *Halleluja-kórusát* adva elő, nagy sikerrel. A rendezőség élén *Reich Samu*, a hangversenybizottság elnöke, *Greiner Sándorné* elnöknő, *Komját Ernő*, *Gleichmann Ignác*, *Gál Béla* és *Barta Pál* fáradoztak a siker érdekében. A hangverseny után az intézet földszinti termeiben kezdetét vette a táncestély, amelyen a megjelentek vidám hangulatban a késő éjszakai órákig vettek részt.

PÁZMÁNDY DÉNES:

K o r t á r s a i m

I. ISTÓCZY GYŐZŐ

Ez az ember éveken át foglalkoztatta nálunk a közvéleményt. Veszélyes játékot űzött, amennyiben fel akarta forgatni a lakosság nyugalmát, rendjét. Oroszországi minta után hirdette nálunk az antiszemitizmust, anélkül, hogy abban valami újat tudott volna produkálni. Eleinte tudományos mezbe öltöztette tanait. Héberül nem értvén, német fordításokat citált a Talmud ellen. Később Josephus Flavius ismert művét fordította le és ezt neve alatt kiadta. Ennyiből állt az ő ismerete és felkészültsége a hitbéli vitakozásra. Politikai meggyőződése nem volt Istóczynak. Egyszerűen az akkori Szabadelvű Párt programját fogadta el és a kormány segítségével választotta meg magát 1872-ben, Vas megyében a Rumi községben képviselőnek.

Pár évre rá (1878-ban) a szomszédos körmendi kerület engem küldvén be az Országházba, Istóczy kollégám lett. Így szorosabb ismeretségbe kerültem vele. De baráti viszony nem fejlődött ki közöttünk, már csak azért sem, mert ő a kormánypárt híve maradt mindvégig. Érdekes az ő pályafutását tüzetesebben ismertetni.

Istóczy egy kis vas megyei földbirtokos család ivadéka volt. Ügyvédnek készült, majd szolgabírónak választották meg a rumi járásban. Akkor még nem volt a jogszolgáltatás a közigazgatástól nálunk elkülönítve. (1872.) Előfordult, hogy Istóczy Győzőnek egy tekintélyes árverést kellett megtartania: a Horváth-féle uradalom került kalapács alá Zalabéren. Megtörtént, hogy az egerszegi gazdag regále bérlő Sternnek a fia, apja tudta nélkül, jelentkezett a licitáción és a birtokot, mint legnagyobb ígérőnek, neki ítélték oda. Ámde a fiatal Sternnek nem volt erre meghatalmazása és atyja — drágának tartván a vételt — nem fogadta azt el. Istóczy pedig nem kérvén a fiatal Sterntől apjának a meghatalmazását, a

felsőbb bíróságtól feddést kapott, illetve az ő veszélyére új árverés rendeltetett el. Ezt a különbséget Istóczynak kellett megtéríteni, minek folytán neki szombathelyi házát el kellett adnia. Innen származott Istóczy Győző antiszemitizmusa. Tehát egy személyi könnyelműség volt az oka későbbi magatartásának. Megjegyzem még, hogy az ő saját testvére Szombathelyen pénzkölcsönöket adott szükölködő egyéneknek és pedig nem filantrópiából, hanem magas kamatra.

Istóczyt 1875-ben a Rumi kerület országgyűlési képviselőjévé választotta. Ő itt azonnal feltűnt antiszemita beszédeivel. Azt fittogtatta, hogy tudományos alapokra vannak fektetve felszólalásai, pedig abszolút analfabéta volt a zsidók történetében. Egyedül annyit tudott ebből, amennyit Josephus Flaviusból olvasott. A Talmud „tudományát“ német antiszemita könyvekből merítette. A Házban polémiába keveredett Wahrmann Mórral, akit párbajra hívott. A segédek pisztolyt választottak, melyet Ercsiben sütöttek el. Istóczyt jellemzi, hogy a párbaj előtt gazdasszonyát nőül vette, mire a Borszem Jankó találva jegyzi meg, hogy: „inter duos litigantes Tercsi gaudet“, a gazdasszonyt ugyanis Teréznek hívták. Sikerült a 80-as években a képviselőházban egy antiszemita pártot összehozni, melynek mintegy 10 tagja volt és ezek Istóczy Győzöt elnöknek választották meg. De persze ez a heterogén elemekből összetákolt párt a sessió végén már feloszlott. Vele együtt Istóczy csillaga is le-tűnt.

A következő, 1886.-i országgyűlésbe már nem választották be. Itt Budapesten tetette szegény életét. Lassacskán annyira elszegényedett, hogy utóljára régi barátainak és ismerőseinek az adományaiából élt. Teljesen elhagyatva és elfelejtve halt meg 1908-ban. Gyermeke sem maradt. Ma csak kevesen emlékeznek meg róla.

A „Szombat“ költői műhelyéből

A „Mult és Jövő“ a legutóbbi számában leközi a Szombatban megjelent és a nyolcvanéves Löw Immánuel szegedi főrabbit üdvözlő, a régi zsinagógai imák, a pijutok stílusában megírt versikét és megemlíti szerzőként dr. Kenéz-Kurländer Edét. Mivelhogy nem szeretek idegen költői tollakkal ékeskedni, meg kell vallanom, hogy az illető sorok nem az én pajtáni ihletségemben fogantak meg. Ugy történt a dolog, hogy egy kis körben megmutattam a Szombatban megjelenendő, Löw Immánuel közzöntő magyar verssorokat, mire a társaságban jelenlevő egyik úr kijelentette, hogy a jubilánshoz inkább egy kis pijutos héber vers illenék. Tréfának véltük a dolgot, mivelhogy az illető úr szeret tréfálni, de egy rövidke negyedóra alatt prezentálta is a poémát, vagy, amint ő nevezte, a „Szombat dalát“; a nevét nem akarta aláírni, mert azt mondotta, hogy

minden írástudó embernek faragni kell tudni ilyen kiváló ember tiszteletére egynéhány rigmust. Közbevetőleg megjegyzem, hogy meggyőződtem később arról, hogy nem így van, mert több „írástudó“ nem ismerte fel hirtelen egy-egy sornak az értelmét és azért nem végzek fölösleges munkát, ha közlöm elnagyolt prózai szavakban, hogy mit is mondanak ezek a dicsőítő sorok:

„Tanainkban tudós és éleseszű,
a nyelvűvár, a mélységig ható,
nyolcvanéves lett immár.

Szónoklatai serkentők,
kutatásai fénytderítők,
jellemvonásai tündöklők.

Az erőknél az Ura
erejét gyarapítsa,

s ragyogjon még soká!“

Sokkal beszédesebb azonban és sokkal zamatosabb az eredeti, amelynek szerzője, akit leleplezek ezenel, mint a legfiatal magyar zsidó pijut-költőt — dr. Richtmann Mózes.

DR. MOLNÁR KÁLMÁN pécsi egyetemi tanárt a MIEFHOE tanárelnöki székébe iktatta be dr. Wallenstein Zoltán főrabbi A MIEFHOE Pécs-Dunántúli csoportja, f. hó 17-én díszközgyűlést tartott a pécsi izr. hitközség nagytermében. Dr. Reichenfeld László elnök nyitotta meg az ülést és közölte, hogy dr. Molnár Kálmán egyetemi nyilvános rendes tanár személyében, a többi egyetemi korporációk mintájára tanárelnököt kap a MIEFHOE is. Felkéri dr. Wallenstein Zoltán főrabbit a professzor beiktatására.

A főrabbi Nagyvárad tradícióinak hűséges őrizőjeként köszönti Molnár Kálmán dr. tanárt, a megalkuvást nem ismerő, mindenkinek igazságot követelő tu-

dóst. A professzor mielőtt elfoglalná székét, kifejezi a főrabbinak elragadtatását a sablontól messze elütő magyaros erejű beszéde fölött, megköszöni az ifjúság bizalmát és megtartja székfoglalóját. Mélyenszántó tanulmányban kifejti, hogy őt két elv vezérli. Az egyiket egyháza jelöli meg számára: ez a felebaráti szeretet törvénye mindenkivel szemben. A másikkra büszke, hogy a magyar alkotmányjog alapvető tétele és pedig a faji, felekezeti, osztályi különbséget nem ismerő, jogegyenlőség.

Dr. Reichenfeld László köszönetet mond Molnár Kálmán dr. professzor úrnak nagyvonalú székfoglalójáért.

**Borotválkozzon
ecset, szappan és
víz nélkül**

HEZOLITE
RAPID BOROTVA KRÉMME L

Ingyen mintát küld a
készítő
Dr. HOLCZER ISTVÁN
Budapest, VI., Teréz-körut 8.

OLVASOM,...

NEM OLVASOM...

Nem olvasom

Adar hetedikén, a bibliai Mózes születése és halála napján megemlékeznek a templomokban az év nagy halottairól. Több vidéki templomban a rabbik azt a módot követik, amelyet Lőw Immanuel már évtizedek óta folytat, az elmúlt év halottainak a zsidó Panteonba való helyezésénél. „Ha ketten teszik ugyanazt, nem ugyanaz.” Előbb nevelni kellene hitközségeink közönségét arra, hogy megértsék a zsidó problémákat, az egyetemes zsidó törekvéseket és akkor megérthetik majd azt is, hogy egy-egy elhunyt miért érdemel kegyeletes megemlékezést. De így? Mit ér például, ha meg is emlékezünk a „Chofécz Chajim” moralizáló mű most elhunyt szerzőjéről, ha a hallgatóságnak fogalma sincs, hogy ki is volt ő.

Olvason

Farkas István tizáninenni református püspök fölhívta egyházkerületének valamennyi lelkészét, hogy azonnal kezdjék meg az ifjúság egyesületbe való tömörülését és hangsúlyozza, hogy nem méltó lelkészi hivatásához az, aki nem érez elegendő erőt arra, hogy az ifjúságon keresztül lélekmentő munkát végezzen. A püspök úr ugyan némely hiradások szerint a zsidóság körében nem nagyon népszerű, különösen amióta egy kivárosi nála tisztelgő zsidó küldöttséget felelőssé akart tenni az elmúlt évtizedek politikai életében szereplő úgynevezett destruáló zsidókért, de a szóbanforgó rendelkezését minden zsidó ember szívesen fogadja, mert reméli, hogy rabbijaink ennek nyo-

mán észbekapnak és átérzik majd a zsidó ifjuság iránti kötelességeiket és a zsidó ifjusági munka fontosságát.

Olvason

Némely üzlet ajtajában ki van téve, hogy az illető cég könyöradományait a „Caritas”-nál fizeti le és a kéregető szegények menjenek oda. Baj azonban az, hogy amint kiderül: a Caritas zsidóktól gyűjti a pénzt és „csak katolikus” koldusoknak ad. Ebből az a tanulság, hogy a zsidó kereskedő ne csak a Caritasnál fizessen egy bizonyos összeget, hanem osztogasson is csak továbbra filléreket.

Olvason

XI. Pius pápa mondja: „A sok túlzás közül, amit a világban láthatunk, az a legnyugtalanítóbb, hogy egyesek a forró hazaszeretet jelszava alatt a nemzetet akarják mindennek fölé állítani. Ez a nacionalizmus ellensége az igazi békének és a haladásnak. . . Nem a hazaszeretetet kell elítélni, hanem azt a fanatizmusát egyeseknek, amely miatt olyan eszközöket alkalmaznak, melyek végeredményben pusztulásba viszik a világot. . .”

Olvason

A francia válság során mostanában sok szó esik a világlapokban Gaston Doumergue-ról, aki a közóhajnak engedve otthagya falusi magányát és a legnehezebb időkben vállalta a kormányelnökséget. Doumergueról, a volt köztársasági elnökről köztudomású, hogy szereti a zsidókat. Azt azonban kevesen tudják róla, hogy zsidó hitközségi jegyző is volt fia-

tal korában. Doumergue, a protestáns kisbérő fia, mint kezdő ügyvéd egy dél-francia kisvárosban, Nimes-ben telepedett le s miután jövedelme meglehetősen csekély volt, mellékfoglalkozásként elvállalta az ottani hitközségi jegyzői állását. A nimesi zsidók még emlékeznek rá és nagyon büszkék egykori jegyzőjükre.

Nem olvasom

Általános gazdasági tapasztalat, hogy az építőipar föllendülésétől függ az egész gazdasági élet föllendülése. Bizonyára ez az elgondolás vezette a maga részéről az egyik fiatal teológusunkat, amikor Pest környékén igen szép villát építtetett.

Olvason

A „Korunk Szava írja: Nincs különbség horogkereszt és nyilaskereszt között. Aki a nyilaskeresztet dicséri, a horogkeresztet akarja itt is kitűzni és nem akarja a testületi rendszert, a „Quadragesimo anno“ szellemében való megoldást. Más akar, ami mellé nyugodt katolikus öntudattal nem állhat senki.

Nem olvasom

Hol itt, hol ott az uralomra kerültek a régi rezsím embereinek szobrait ledöntik. Ilyenkor látjuk csak a régi talmudisták bölcsességét, akik hirdetik: „Nem kell síremlékeket állítani a derekaknak, tetteik az ő emlékezetük.“

Olvason

A Szombat legutóbbi vezércikkében kifejtettük véleményünket azokról a szenzációkról, amelyek időnként megjelennek a külföldi zsidó lapok hasábjain. Megírtuk, hogy a külföldi lapokból keletkezett szenzációk hitelességéhez gyakran fér kétség s ezt az állításunkat most pozitív példával bizonyítjuk. Egy német zsidó lapban olvastunk egy kis cikket, amelyben Margarete Goldstein — aki Lili Montagu kisasszonnyal, a reformeszmék apostolnőjé-

vel a múlt évben Budapesten is járt — beszámol a reformzsidóság fejlődéséről. Azt írja Margarete Goldstein, hogy Budapesten is erősen tért hódít a reformgondolat, amelynek egyre gyarapodó hívei minden péntek este és ünnepnapon külön istentiszteletre gyűlnek egybe. Margarete asszony valóban járt Budapesten, de beszámolójának ránk vonatkozó része — enyhén szólva — nélkülözi a valóságot. Ezek a külön istentiszteletek csak a Margarete asszony fantáziájában léteznek.

Nem olvasom

A most Baján elhunyt dr. Lemberger németre fordította Toldi szerelmét, a kiadáshoz a Magyar Tudományos Akadémia hozzá akart járulni. Bécsben a magyar kultúra ünnepe volt Mohácsi Jenő Madách-fordításának bemutatása. Ime, így „közvetítenek“ a zsidók a magyar és német kultúra között! És hogy ez a működés az egyetemes világkultúrának egyik legnevezetesebb és a zsidóságot dicsőítő momentuma, erre tanú az a hatalmas munka, amelyet Steinschneider Móric írt 40 év előtt ilyen címen: „Die Übersetzungen der Juden“.

Olvason

A MIEFHÖE debreceni csoportja eszmei pályadíjat tűz ki a magyar zsidóság történetének megírására, a világháborútól kezdve. Pályadíjat ugyan nem adhatnak, írják, de a nyertes munkát kiadják majd előfizetés-gyűjtés útján. Ez mindenestre szép, bár egy kissé naiv dolog. Furesa csak az, hogy az erről szóló közleményben nem látjuk a kellő szakszerűséget, hiszen a pályázatot hirdető nem is tudja, hogy boldogult dr. Venetianer ujbpesti főrabbi 1922-ben megírta a zsidók történetét.

Nem olvasom

Az orthodox főtemplomban egy új kántor mutatkozott be. Preis Móse, aki most lép a huszadik életévébe. Olyanok a kántorális kvalitásai, oly szívhez szóló lírai tenorja

felé. Az elhunyt nagyszasszony az Erzsébet-rend második osztályának hölgye volt. Akkor kapta a kitüntetést, amikor férje mindenféle érdemrendet és kitüntetést megszerzett. Lett volna magának, de ő csak egyet fogadott el — felesége számára. E gesztusban annyi följényes életfilozófia és lovagias gyengédség van, hogy ezt a mai fiatalság nem is tudja átérzeni és értékelni a maga nagyszerűségében.

Olvasom

A Szinházi Életben szenzációt látok: „Dr. László főrabbi és fiatal felesége” arcképet. „Vaj, ki ő és merre van hazája?” A budapesti rabbiszemináriumban nem ismernek ilyen nevű főrabbit és így tehát más rabbi-képzőnek jutott a szerencse, hogy végzett növendéke bevonnult a Szinházi Élet szépségcsarnokába.

Nem olvasom

Dr. Dénes Lajos főigazgató a Pesti Izraelita Nőegylet főtitkára lett. Európai műveltsége, rokonszenves egyénisége, disztिंगvált lenye, kitűnő emberismerete predesztinálja a pesti zsidó női jótékony-ság legnagyobb szervezetének irányítására.

Olvasom

Az egyik bécsi felekezeti lapban dr. H. Abt tollából kritika jelent meg Joachim Prinz könyvéről. Abt dr. alapos kritikájában, amelyet Prinz könyvéből vett idézetekkel támaszt alá, ugyanarra a konkluzióra jut, mint a Szombat. Abra-hámról szóló idézete így hangzik: „Dieser verschlagene Bursche. . . dessen Frömmigkeit nichts vom Edelmenschen hat? Wieviel Schläue, wieviel Schlechtigkeit. . . in dem Komplot der Rebekka, das sie mit ihrem Sohne Jakob gegen seinen Vater schmiedet.” Egyébként Abt dr. egy érdekes esetet is elmond a cikkekben, amelyet melegen ajánlunk Joachim Prinz rajongóinak fi-

van, hogy nemsokára, ha egy kissé megerősödik, csodájára járnak az emberek. Meg kell jegyezni, hogy a pesti orthodoxia nagyszzerűen választott: a fiatallembert a szó legszébb értelmében a községnek Isten elé menesztett küldöttje, „söhach cibur”, nem énekelt még kabarekban, nem félbenmaradt operében, hanem kizárólag a szent szolgálatra készült.

Nem olvasom

Egy ismerősöm, aki február 22-én nagyhallói, úgynevezett „zsidó búcsun” résztvett, amikor százan és százan dokolnak a „Szól a kakas már” szerzőjének: Rabbi Eizig Taubnak, a csodarabbinak sirjához, elmondta, hogy sirkövet összesen csak az van: „Tudott Talmudot tanulni és becsülletes zsidó volt.” — Ugy-látszik, a kallói zsidók már akkor tudták, amit most már nem tudnak az emberek, hogy a sirköfeligatóknak is igazaknak kell lenniök.

Olvasom

Az Esti Kurir szerint a disznótörök folytatására libatörök estélyeket rendez egy zsidó vendéglős és akkor ki fog derülni, hogy vajjon „sok lud disznót győz-e”. Elkésett. Már megtört, hogy Stern bási libatörő elsőrendű és önala már egy pisces libacom b is disznót győz és nem kell hozzá sok lud.

Nem olvasom

A budapesti orthodox hitközség új titkára: Stern Hermann. Mindenki tudja róla, hogy a kitűnő, nagy érdeményeket elért dr. Pápai Manónak, akiről annak idején a Szombat is meleg nekrológot hozott, méltó utódja az orthodox hitközség szolgálatában.

Nem olvasom

Ehrlich G. Gusztávné elhunyt. A mélyszégyes részvét öszinteséggel fordulunk közélünk szeretett példánja, Ehrlich G. Gusztáv bátyánk

gyelmébe. Egy társaságban, amelyben jelen volt Prinz is, arról a mozgalomról diskuráltak, amely a zsidósághoz való visszatérést írta a zászlajára. Egy hölgy arról panaszkodott, hogy 13 éves fiába az iskolában annyira beleoltották a zsidóságot, hogy a gyerek mindenáron tfilinben akar imádkozni és sehogyse engedi magát lebeszélni erről az „esztelenségről“. A társaság véleménye ebben a kérdésben megoszlott, egyesek az asszonynak adtak igazat, hogy nem enged házába bevinni semmiféle ceremóniát, mások úgy vélekedtek, hogy nem szabad a fiút meggátolni abban, hogy vallásos hajlamait kiélje. Végül kikérték Prinz véleményét, aki nevetve így válaszolt: „Ha tudnám, hol van a tfilinem, szívesen odaadnám a fiúnak.“

Olvasom

Igen tisztelt Szerkesztő úram! Meddig szabad szónokolni — cím alatt igen érdekes vitához engedje meg, mélyen tisztelt Szerkesztő úr, hogy én, aki 47 éves multtal rendelkezem, hozzászólhassak. Ha valahol, úgy itt igaz a mondás: non numerantur, sed ponderantur. Ha a beszéd nem érdekes, már az első öt percben unalmas, ha pedig meg tudja ragadni a hallgatóság figyelmét, akkor a háromnegyed, vagy az egész óra sem sok. Háromórás prédikáció oly kivételes tünet, hogy csak a nagyon kiváló egyéniség és nagyon is aktuális téma, nagyon kedves előadási módor teszi lehetővé. Normális viszonyok között teljesen ki van zárva, hogy az istentisztelet keretében ennyi idő jusson a szónoklatra. Igaza van Szerkesztő úrnak, hogy az előadónak számolni kell hallgatóságának appercipiáló képességével, — de épp a hallgatóság különböző elemekből van összetéve és épp ebben rejlik az előadó szónoki ügyessége, hogy a művelt és műveletlen egyaránt élvezettel hallgatja. El kell tudni találni a középutat a túlfellengős frázisos, virágos nyelvezet és a pórias piaci nyelvezet között, — mindenki szívesen hallgatja a Szentírás szövegéből kiindult vallásos erkölcsi gondolatkörbe tartozó témát, értelmesen fejtegetve, és a mai viszonyokra alkalmazva olyképp, hogy buzdítson minden nemesre és vigasztaljon fájdalmas érzésünkben. Tehát sohasem az egész rövid beszéd a sikerült és nem a hosszabb a nem sikerült. Sokan eldicsékszenek rövid beszédeikkel, de kérdés,

hogy mondtak-e valamit? Igaz, hogy a művész kevés szóval sokat tud mondani. Részemről is kifejezést adok azon sajnálatos factumnak, hogy bennünket, haladó rabbiakat nagy előszeretettel kicsinyelnek az orthodox rabbikkal való összehasonlításnál, bár megengedem, hogy történtek berkeinkben egyes sajnálatos események, de az óriási többség mindenkor állott azon a magaslaton, melyre őt állásának méltósága felemeli. Igazságos kritikát szívesen hallgatunk meg igen tisztelt Szerkesztő úrnak elismert objektív ítéletében. Tek. Szerkesztő úrnak legkiválóbb tisztelettel
dr. FLESCH ÁRMIN
mohácsi főrabbi.

Nem olvasom

Egy alföldi hitközségben a minap töltötték be a rabbiállást egy lelkes fiatal rabbiával. Egy temetés alkalmából rendkívüli erős módon ostorozta a kitérést, ami a halott rokonait, a hitközség leggazdagabb családját — lévén legnagyobb részük kitért — nagyon felbőszítette s mindenféle megtorlást emlegetnek. Remélhetőleg a helyzet lecsendesedik s a fiatal rabbi is megtanulja, hogy nem kell mindent kimondani.

Vajda József temetése

Talán soha annyi hivatásos hirlapíró nem állt még ravatal mellett, mint Vajda József koporsója körül, vasárnap délben a rákoskeresztúri temetőben, Márkus Miksa elnök és dr. Boross László főtítkár oldalán. A sajtó igazi munkásai búcsuztak az igazi hirlapírótól: Vajda bácsitól.

Az egyház nevében Schwarz Benjámin méltatta közvetlen, magasba szárnyaló szavakkal Vajda bácsi szép, tiszta, példaadó életét, mely rajongott hivatása és minden jó ügy szolgálatában égett el. Most már nem tiltakozhatott közmondásos szerénysége az elismerő nagyrabecsülés szavai ellen. És nem pirulhatott a Magyar Ujságírók Egyesülete elnöke, Márkus Miksa udvari tanácsos búcsuztatója alatt sem, aki felvetette a kérdést: vajjon nem úgy kellene élnünk és cselekednünk valamennyiünknek, hogy mindenki szeretete kísérje munkánkat és csak őszinte, igaz barátunk legyen, mint Vajda bácsinak.

Már régen lebocsájtották a koporsót, de a gyászolók mozdulatlanul állottak a friss sírhant mellett. S minthogy Vajda bácsi aglegény maradt, tisztelői és barátai, Blockner-Balázs Pál kezdeményezésére intézkedtek, hogy imádkozzanak érte és a gyászév leteltéig kadist mondjanak Josef ben Elijáhuért.

Könyvszemle

Hernád Henrik dr.: **ESZME ÉS FIZIKUM**

Negyven évi tisztos és munkás ügyvédi élet után adja ezt a művét a szerző a magyar értelmiségnek, elsősorban szűkebb kollégáinak, az ügyvédi karnak.

Ifjú kora óta foglalkozik a filozófiai tudományokkal. Kezdetben hivatása mellett csak szórakozás volt számára ez az elmélyedés. Első műve, mely 1908. évben jelent meg a sajtó meleg fogadtatása mellett, az „Eszmények és érdekek” című könyv volt. Voltaképpen csak filozófiai okfejtések sorozata ez, anélkül, hogy teljes rendszerességet tartalmazott volna. Minél tovább és tovább mélyedett azonban a filozófiába, annál inkább kifejlődött benne az elektronelmélet alapján felépíthető rendszer.

A természettudomány, amely Darwin óta oly bölcsen vezeti le az élet fejlődését az egysejtű lénytől a homo sapiensig, megáll ott, ahol magyarázatát kellene adni annak, miként keletkezett az egysejtű őslény. Ezt eddig a természettudomány fizikai úton megmagyarázni nem tudta és kizárólag a hitfelfogásokra volt utalva. Dr. Hernád Henriké az érdem, hogy az eszme és anyag kapcsolatát elektronelméletében kimutatja és így fizikai úton magyaráz meg olyan tényeket, amelyek mellett eddig a természettudomány értetlenül állott.

*

Beregi Ármin: **Isten árnyékában**, Regény két kötetben. Franklin Társulat remek kiállításában, 16 műmelléklettel.

A regény a mai Palesztinai szenzációs, izgató képe. A munka, a küzdelem, a generációk átalakulásának regénye. A Szent-

föld szerelmesei és a palesztinai kivándorlók élnek benne csodálatos életüket. Viszontagságok, bajok, örömök és emberi szerelem gazdagítják a színes életet. A modern mai élet élő misztériumába beleolvad a nép, az ország réges-régi történelme és modern szemmel nézve: ködös, pátinás problémák és misztikumok nyernek megoldást.

Richtmann Mózes dr., a neves tudós, a Szombat illusztris munkatársa, hosszabb cikkben foglalkozik az érdekes könyvvel, majd így fejezi be: A regény végén mindenki összeházasodik. Palesztinában ugyanis ez már nem is romantikus valami. Vegyes, keresztény-mohamedán-zsidó házasságok is megesnek, de hát a gondolkodó zsidó belenyugodhatik abba, hogy a vegyesházasság csak a galutban veszedelem, mert a zsidóságot sorvasztja, lévén a zsidóság az asszimiláció passzív anyaga, de ott, ahol a zsidóság majd maga is aktívan asszimilálható, friss vérömlés jellegrével és fontosságával bír. Talán sok is a tömeges happy end, de viszont ez csak megerősíti a zsolotárosnak Jeruzsálemet jelző szavát: „Város, amely mindenkit egybefűz”, — reméljük, hogy idővel az egész emberiséget egy családdá egyesíti, egyelőre azonban a regény szerint az egymást szerető embereket. Szimbólikus a regény címe is: „Isten árnyékában” — héberül megfelel a szentélyépítő „Becalél” nevének. Akik a szentélyt építik ott, Ereben, Isten árnyékában érzük magukat. Ennek a szent halmgatnak egy árnyalatát hevíti szivünkbe ez a regény is. A Szentföld minden barátja fogja venni Beregi könyvét, el is fogja olvasni — többször és minden egyes át-olvasás után érezni fogja, hogy újabb és újabb élményt jelent számára.

פסח של

של

Husvétí árut

az ismert kiváló minőségben, az idén is gyártunk

A felügyelet az egrí főrabbi, főtiszteendő

Schreiber Simon ur

gyakorolja.

A husvétí árut gyártásának rituális felügyelete még sokkal szigorubb, mint az egész éven át gyártott árut amugy is nagyon szigoru felügyelete. E szigoru rituális felügyelet teljes erejü biztosíték arra, hogy az árut és így különösképen a husvétí árut megbizhatóságához soha kétség nem férhet.

A husvétí árut

tehát a legvallásosabb emberek is a legteljesebb bizalommal fogyaszthatják.

FRANCK HENRIK FIAI R.-T.

Budapest, 113, postafiók 5.

Telefon: 68-8-45.

HIREK

A budai hitközség közgyűlésén elhangzott interpelláció és az arra adott válasz harci riadó benyomását kelti. Ismervén azonban a felekezeti vezérek mentalitását és hogy mennyire szívükön fekszik a békés együttműködés, lehetetlen nem hinni, lehetetlen meggyőződve nem lennem, hogy a mostani incidens is megértéssel és kölcsönös méltánnyal a béke jegyében fog végződni. A vezető egyéniségek bölcsessége bizonyára meg fogja találni a helyes kiutat.

BALTAZÁR DEZSŐ, debreceni püspök április folyamán felolvasást tart a Sip utcai székház Goldmark-termében. A felolvasás címe: *Az ótestamentum embereszménye.*

MÁTYÁSFÖLDÖN *Götzl Lipót* kezdeményezésére új Chevra létesült. A község vezetősége méltányolva a zsidó felekezetnek igényét és kérelmét, ingyen telket adományozott temetkezési célokra. Egyben határozatilag kimondották azt, hogy szükség esetén templomépítési célokra is hajlandó ingyen telket rendelkezésre bocsátani. Az új Chevra első elnökéül a Sidol-művek közismert tulajdonosát, *Götzl Lipót* választotta meg.

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LEGRÉGIBB EMLÉKE. A magyar zsidóság legrégebb emléke az Országos Magyar Zsidó Múzeumban van kiállítva. Ez az emlék egy sírkő, amely a Krisztus utáni III. századból, Pannonia római korszakából származik. A sírkő 148 cm. magas és 78 cm. széles, felirata azt tanúsítja, hogy egy Judat nevű férfi és Kasete nevű asszony emlékére állították. A sírkőre igen érdekesen és szemléltetően van bevésve a zsidóság ősi jelvénye, a jeruzsálemi templom ereklyéje, a hétkarú lámpa. A sírkő Serédy hercegprimás előzékenysége folytán került a magyar zsidó múzeumba.

GYÁSZISTENTISZTELET Dr. ADLER ILLÉS FŐRABBI EMLÉKÉRE. A pesti izr. hitközség előljárósága néhai dr. Adler Illés főrabbi emlékezetére, elhalálzásának tizedik évfordulója alkalmából, ez

év március 4.-én, vasárnap délelőtt 11 órakor, a Rombach utcai templomban gyászistentiszteletet tart. A hitközség előljárósága ez úton is meghívja a kegyeletes emlékünnepre a hívőket.

FIGYELMEZTETÉS. Minden zsidó asszonynak kötelessége kávéját a kósher MANNA PÓTKÁVÉVAL főzni. Ezzel zsidó céget és zsidó jóteknő intézményt támogat.

MEGHALT EGY ÖREG ORVOS, AKI AZ IZR. SZENTEGYLETRE HAGYTA A VAGYONÁT. Az Izraelita Szeretetház kórházában csütörtökön reggel, 83 éves korában meghalt dr. Schwarz József orvos, aki vagyonát a zsidó Szentegyletre hagyta. Néhány évvel ezelőtt betörők merényletet követtek el ellene, legutóbb pedig, amikor a végrendeletét elkészítette és hazafelé tartott, az uccán lábát törte. Azóta a Szeretetház kórházában ápolták. Az öregúr több mint ötven évig volt gyakorlóorvos. Felesége, Dombóváry-Schulhoff Emmy gyászolja.

AZ V. KER. IZR. NŐEGYLET f. hó 17-ikén tartotta a Hungária szállóban hagyományos bálját, mely ezuttal is egyike volt a szezon legsikerültebb és legfényesebb multságainak. Fürth Margit prólogja után vonult be a 32 nyitó pár s ev-

Alulírottak mély szomorúsággal jelentik, hogy

Ehrlich G. Gusztávné

szül. Geiringer Clara
a II. oszt. Erzsébetrend hölgye, a koronás aranyéremkereszt tulajdonosa, a VII. ker. ált. közjótékonyági egyesület elnöknője

február hó 17.-én este, életének 76-ik, boldog házasságának 56-ik évében elhunyt.

Elült tetemét hétfőn, február 19.-én délután négy órakor a régi kerepesi uti zsidó temető (VIII. ker. Salgótarjáni út) halottasházából az anyaföldnek átadtuk.

Benne a legjobb hitvest, odaadó anyát nagyanyát gyászoljuk.

Budapest, 1934. február 17.

Ehrlich G. Gusztáv férje, Ehrlich L. Ferenc és neje, dr. Ehrlich Miksa, Ehrlich Sándor és neje gyermekei és menyei: dr. Bárd Lászlóné, szül. Jünker Ella, Jünker Endre, Ehrlich János unokái és nagyszámú rokonsága.

vel kezdetét vette a bál, melyen a zsidó közélet vezéregyéniségei közül megjelentek: dr. Dési Géza, dr. Gál Jenő országgy. képviselők, dr. Blum Ödön ny. min. oszt. tan., stb., stb.

A VAC ÁLARCOS PURIMI JELMEZESTÉLYE. A Vívó és Atlétikai Club álarcos jelmezestélye iránt, melyet március 3-án szombaton este a Lloyd Társulat termében fog megtartani, élénk érdeklődés nyilvánul. Tarka képet fog nyújtani a szebbnél-szebb jelmezekben megjelenő hölgyek felvonulása. Meghívók igényelhetők a VAC központni titkárságnál: Wesselényi u. 44. hétköznapokon d. e. 10—12 és este 7^{1/2}—9-ig. Telefon: 41—6—58.

KÁNTORPRÓBÁK. Lapunk egyik alkalmi munkatársa, kinek írásaival olvasóink hosszabb-rövidebb időközökben szoktak találkozni a „Szombat“ hasábjain, most kivételesen az alábbi kis riporttal kedveskedik nekünk: A budai hitközség előljárósága röviddel ezelőtt lapunkban is közölt pályázatot hirdetett Zsigmondutcai templomában betöltendő kántori állásra.

Meghívásra most vonulnak fel egymásután több-kevesebb eséllyel a próbálkozó jelöltek. Ezúttal csak a legutóbbi három

bemutatkozásról óhajtók röviden beszámolni — írja tudósítónk. Három héttel ezelőtt mutatkozott be a péntekesti és a szombatdéllelőtti istentiszteleten Eckstein Miksa kőbányai kántor igen szép sikerrel. Erőtéljes csengő bariton-tenor hangja harsogva töltötte be a templom minden zúgát és nemcsak a kórustól kísért modern melódiákkal, hanem a gondolat sugalta tradicionális recitációi egyaránt megragadták a templom közönségének áhitatos figyelmét. Szombat délelőtt a tóraolvasást is mesterien végezte.

Két héttel ezelőtt Billitzer bajai kántor tartotta meg, szintén péntek este és szombat délelőtt próbaelőadásait. Csengő, szép tenorhangjával, meghatóan szép recitativ énekével de főleg előimádkozói gyakorlottságával igen szép sikert aratott. Végül az elmúlt héten, péntek este és szombat délelőtt Riesenbergh berlini kántor mutatkozott be a templom közönségének. Már gyönyörű daliás alakja is kedves meglepetés volt a közönségre, de hangjának mély baritonja is láthatóan megnyerte a zsúfolt templom hallgatóinak tetszését. Kár, hogy a szövegek kiejtése kissé idegenül hangzott ajkáról a magyar füleknek, de azért ez mitsem von le elért szép sikeréből. Ö. K.

SEL PESZACH CUKOR

az orthodox hechserre reflektáló hithű hazai zsidóság részére

ez évben is

Központi Irodánk irányítása mellett készült.

Ezt a felragasztott 1934. évi dátummal jelzett vignetták tanúsítják.

A cukor gyártása ez évben is a

SELYPI CUKORGYÁR R. T.-

nál BUDAPEST, V., ZRINYI-UTCA 14. sz. a.

történt Silberstein Dávid váci főrabbi vallási főfelügyelete alatt

Központi Bizottságunk Rabbicollégiumának vallási döntése szerint: az **orthodox hívek csak olyan kereskedőknél szerezhetik be SEL PESZACH CUKOR szükségletüket, akik üzletükben kizárólag ezen központi felügyelet alatt készült cukrot árusítanak, nehogy az esetleges elcserélésből vagy összekeveredésből vallási tilomszegések keletkezessenek.**

Budapest, 1934. évi február havában.

A magyarországi autonóm orthodox izr. hitfelekezet

KÖZPONTI IRODÁJA

(Budapest, VI., Eötvös-utca 19.)

A MIEFHÖE helyiségében (Király Pál-utca 9. félemelet) március 15-től június 1-ig **érettségi előkészítő tanfolyam** indul meg. E tanfolyamunkon okleveles középiskolai tanárokkal előkészítünk gimnáziumi-, reálgimnáziumi-, reáliskolai-, felsőker. isk. érettségire. Érdeklődni lehet Erdős Aladárnál, naponta 1—3 óra között az OMIKE halljában (Üllői-út 11—13) és Singer Jenő titkárnál minden kedden és szerdán 12—1 óra között, a hivatalos helyiségben (IV., Királyi Pál-utca 9. félemelet).

FELHÍVÁS! A Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaft des Judentums kéri a zsidó tudomány híveit és pártfogóit, hogy álljanak tagjai sorába. Az évi tagdíj 10 márka, jelentkezni lehet e címen: dr. Friedman Dénes, Újpest, Beniczky-u. 8. Az idei tagilletmény (Mónatschrift) első kötete a Lów Immanuel ünnepi irata. (Festschrift) lesz.

AZ ÁLLÁSNÉLKÜLI ZSIDÓ TANÍTÓSÁG KÉRELME a zsidó társadalomhoz. Az állásnélküli zsidó tanítók arra kéri a t. szülőket, hogy mindennemű magántanítás, korrepetálás és nevelői állás esetén a VII. ker. Wesselényi u. 44. sz. alá forduljanak, ahol garantáltan lelkiismeretes, szakképzett pedagógusok olcsó dotáció ellenében állnak a szülők rendelkezésére.

A VAC SPORTÜNNEPÉLYE. Fényes külsőségek között és óriási sikerrel folyt le vasárnap délelőtt a Vívó és Atlétikai Club nagyarányú sportünnepélye a Városi Színházban, melynek hatalmas nézőterét zsúfolásig megtöltötte a közönség. Párkány Frigyes dr. kormányfőtanácsos, VAC elnöke nagy érdeklődéssel fogadott beszéddel vezette be az ünnepélyt, melyben vázolta a VAC eredményes tevékenységét. A Magyar Hiszekegy után a VAC sok sikert aratott jeles tornászai szebbnél-szebb produkciókkal gyönyörködtették a nézőket. A közönség lelkes ünnepélése közben a Himnusz hangjaival ért véget a VAC nagyszerű sportünnepélye: Dückstein Zoltán sportigazgató és testnevelési tanár-társai: Bokorné Zádor Jolán, Burgerné Schneller Rózsi és Bródy Kató minden dicséretet megérdemelnek.

A MIKÉFE JEGYMEGVÁLTÁSI AKCIÓJA. A Magyar Izr. Kézmű- és Földművelési Egyesület 150 árvája estélyjegy megváltására hívta fel pártfogóit. Nem nyújt szórakoztatást, mert azt akarja, hogy az egyesülethez juttatott minden fillér a kívánt célt szolgálja. A felhíváson térkép van, mely illusztrálja, hogy

a tagok és pártfogók egykori létszáma az elszakított területek által negyedére csökkent. A vezetőség ezúton is felkéri a társadalmat az akció szíves támogatására.

A NEMZETKÖZI VÁSARRÓL. A külföldről számos államból olyan hírek érkeznek, hogy a válság most bekövetkezett fordulópontján elsősorban a középipar mutat fellendülést. Számos államban: USA-ban, Angliában és Németországban is a mamutvállalatok még csak a stabilizálódás helyzetében vannak, míg a közép- és kisvállalatok feltűnő módon előretörnek a versenyben. Érdekes, hogy az ilyen jelenségek vámhatároktól és autarchiától függetlenül gyorsan terjednek az összes országokban. Magyarországon ennek a folyamatnak első szembevető bizonyítékát a nagyközönség a május 4-én megnyíló árumintavásáron fogja kapni. Kisebbszervezetükkel ezek a cégek gyorsabban tudtak alkalmazkodni a változott viszonyokhoz, erőgyarapodásuk már akkora, hogy ma a magyar középipari vállalatok is részt kérnek a vásáron várható nagy exportüzletből. A vásáron résztvevő számos szakma közül különösen nagy fejlődést mutatnak a bőr- és cipőipari, a fa, bútór és kárpitosipari, a vas- és gépipari és az építőipari csoportok. Különösen sok középipari vállalat jelentkezett a vegyészeti és kozmetikai, a textil, apróvas- és elektrotechnikai, valamint a papírszakmában.

Olvason

Dr. Viktor János református teológiai tanár missziós előadásában elítéli a gyűlölködő antiszemitizmust, de örvendetesnek tartja az antiszemitizmus nyomán előállott keresztény tömörülést. Ezzel a református teológus veszedelmes közelségbe jutott az állítólagos jezsuita elvhez: „a cél szentesíti az eszközt”.

ÜZENET a szerkesztő úrnak. Nem értem, miért mérges Ön, miért olyan nagyon „fuchtig“, hiszen nem Önre értettem, hogy nem tud írni, olvasni magyarul. Most is minden célzat nélkül írom: Vannak szerkesztők, akik csak címszavakat tudnak írni és csak korrekturákat tudnak olvasni. Ellenben az egyes kitételekre jó lesz ügyelni. Emlékezzék, amikor Ön kénytelen volt Schönfeld József kollegámtól bocsánatot kérni. Ez utolsóelőtti válaszom.

Felolós szerkesztő és kiadó: Dr. KENÉZ-KURLÁNDER EDE, Budapest, VI. gr. Zichy Jenő u. 43.

Telefon: Aut. 27-1-35. — Az előfizetés ára: egész évre 30 pengő, egyszerű papíron 20 pengő.

Nonfeld Zoltán (PANNONIA) nyomda Budapest, VII. Rombach u. 8. — Telefon: József 42-3-97